

А.О. Козловський, М.М. Ієвлев, В.О. Крижановський

ДОСЛІДЖЕННЯ У КИЄВІ ПО вул. ОЛЕСЯ ГОНЧАРА, 17—23

Results of excavations at a section of historic area of ancient Kyiv at 17—23, O. Honchara Street are described. More than 40 various objects mainly of husbandry function have been discovered. A single object (24) of Ancient Rus period (11th—13th c.) was studied partly, other are dated not earlier than the 17th c.

Дослідження у Києві по вул. Олесья Гончара, 17—23 здійснені Старокиївською експедицією впродовж грудня 2008 р. — вересня 2009 р. Ділянка розкопу розташовувалася в зоні будівництва житлового комплексу з приміщеннями громадського призначення та вбудованим паркінгом загальною площею 3563 м². Вона майже повністю перекопана комунікаційними траншеями, фундаментами зруйнованих будинків і пізними ямами.

Дослідження розпочато із закладання кількох шурфів у різних частинах ділянки та зачистки стін невеликого котловану, виритого службою ремонту тепломереж. Материк тут починався на глибині 1,0—1,5 м від сучасної поверхні. Вище залягав шар будівельного і побутового сміття. Культурний шар практично знищено пізніми перекопами та забудовою кінця XIX — початку XX ст. Залишки культурного шару середини XIX — початку XX ст. насичені цеглою, фрагментами керамічних горщиків і глечиків, скляних пляшок і штофів. Давньоруський культурний шар вдалося зафіксувати між ямами 5 і 7, де зафіксовано незначну кількість давньоруської кераміки.

Виявлено, головним чином, об'єкти XVIII—XIX ст. Досить цікавим виявився льох 1. Розміри його 1,85 × 1,55 м, глибина 2,60 м від сучасної поверхні, заглиблений у материк на 1,30 м. Це льох від будинку початку XIX ст., що існував на цьому місці. Він квадратної форми, з глибини 0,6 м від материка на стінах, а також на долівці зафіксовано обмазку сірою спондиловою

глиною, у кількох місцях під нею простежено обмазку вапном. Товщина обмазки на стінах 2—4 см, на підлозі — 6—7 см. Заповнення льоху неоднорідне і досить щільне. Знайдено багато цілих та трохи надбитих скляних пляшок (сім великих винних та горілчаних і п'ять маленьких аптекарських) різної форми, два скляні штофи початку — середини XIX ст., шість майже цілих горщиків, два цілі і фрагменти ще трьох глеків, молочник, майже цілий та ще кілька половинок від керамічних заварників середини XIX ст., три керамічні та дві скляні чорнильніці, з порцеляни — два великі та сім маленьких фрагментів від тарілок, три блюдця, чашечку і білу мармеладницю другої половини XIX ст. Цікавими є чотири майже цілі пищики у вигляді тваринок (жирфа, бичка, коня?), розфарбовані в різні кольори, а один вкритий темно-зеленою поливою. Крім цього, знайдено вісім вінець, чотири денця і 15 стінок від кераміки другої половини — кінця XIX ст.

Біля західної стіни льоху виявлено округлу пляму рудого кольору (печина), яка дуже нагадує невеличке вогнище. Але поряд з нею і у вогнищі матеріалу не виявилось, тож немає можливості визначити його відношення до підвалу.

Серед об'єктів господарського призначення виявлено єдину частково вцілілу будівлю давньоруського часу — об'єкт 24. Розміри розкритої частини 5,7 × 5,5 м, глибина 2,4—3,7 м від сучасної поверхні. Долівка нерівна, в неї врізалось кілька ям різної глибини та діаметру. Їх, напевне, було зроблено для зручного зберігання сільськогосподарської продукції, а також встановлення посуду. З північної та східної сторін об'єкт перетинали пізні перекопи. За матеріалом об'єкт датується XI—XIII ст. Заповнення його досить щільне та однорідне

Рис. 1. Київ, вул. О. Гончара, 17–23. Знахідки із об'єкта 24

(рис. 1). Виявлено половину маленького горщика з врізним лінійним та хвилястим орнаментом, 12 фрагментів валикоподібних вінець, дев'ять валикоподібних фрагментів вінець з загином під покривку, п'ять фрагментів прямих вінець і фрагмент прямого вінця з жолобом по верхньому краю, товсте валикоподібне вінце — валик завернутий назовні, два товстих валикоподібних фрагментів вінець — валик завернутий всередину, сім фрагментів манжетоподібних вінець, два фрагменти вінець від тарілок, 15 фрагментів ручок горщиків та близько 200

дрібних фрагментів вінець глечиків і горщиків. Знайдено також 65 придонних частин, 16 фрагментів донець і кілька фрагментів їх з клеймами — чотири з клеймом у вигляді кола, по одному з клеймом у вигляді двох концентричних кіл та у вигляді кола з хрестом усередині. Ще виявлено 730 фрагментів стінок посуду, фрагмент стінки горщика з врізним графіті у вигляді кількох символів? (рис. 1, 31), шість фрагментів полив'яних вінець, дев'ять фрагментів стінок з врізним лінійним орнаментом та два з прокресленим нігтьоподібним орнаментом,

а також чотири ручки від амфорок київського типу (рис. 1, 30, 33, 34), вінце і 60 фрагментів стінок амфор. На одному фрагменті є графіті у вигляді двох врізаних навхрест ліній (рис. 1, 29). Знайдено сім фрагментів підлогової плитки, на трьох полива зеленого кольору.

З-поміж інших знахідок — 10 фрагментів скляних браслетів різного кольору та розмірів і два браслети з орнаментованим плетивом, маленький фрагмент керамічної писанки та фрагмент блакитної намистини зі скляної паси, фрагмент обробленої кістки тварини (знаряддя?).

Серед ям виділимо ями 2 та 7, які на тлі інших виявлених тут об'єктів відносяться до ранішого періоду — початку XVII — середини XVIII ст.

Розміри розкритої частини ями $2,074 \times 0,65$ м, глибина 2,1 м. З півночі її перетинав бетонний блок, що залишився від конструкції гаражів. У заповненні виявлено два фрагменти склянок з ручками: одна з фігурним денцем (рис. 2, 2), інша — з простим увігнутим (рис. 2, 1). Обидві з гутного скла і датуються початком XVII ст. Крім цього, знайдено монету «полтора гроша» 162? р. Речі Посполитої періоду правління Сигизмунда III (1587—1632), за якою можна датувати яму 2 першою половиною XVII ст., а також кілька фрагментів віконниць.

Загалом же на вказаній ділянці виявлено близько 40 різноманітних об'єктів: три підвали, 10 ям і 22 об'єкти господарського призначення XVIII — початку XX ст., більшість

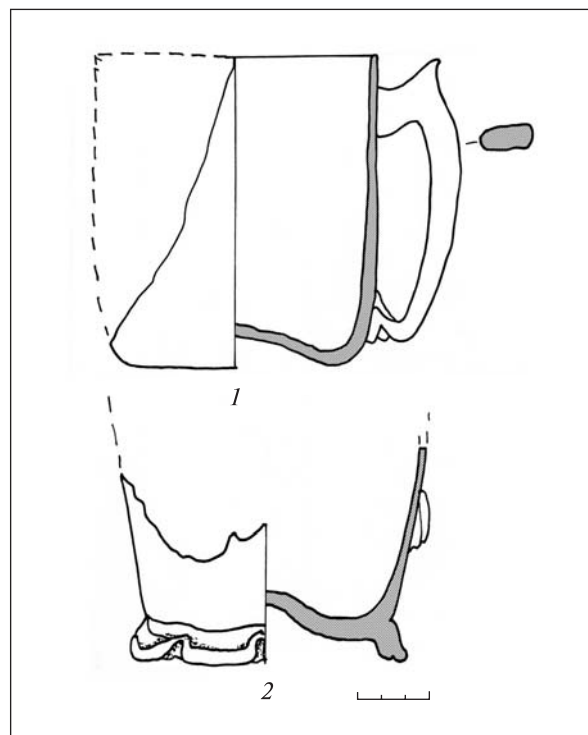

Рис. 2. Київ, вул. О. Гончара, 17—23. Фрагменти скляних виробів із ями 2

яких була частково або майже повністю зруйнована пізніми комунікаційними перекопами чи залишками цегляних фундаментів від зруйнованих будинків кінця XIX — початку XX ст. Зафіксовано також рештки шести зруйнованих поховань. За стратиграфією, їх можна віднести до періоду пізнього середньовіччя.

